

Tilfredsstillelsen af dets Fornødenhed bør være tilstede, hvad skal man saa sige, naar paa een Gang en saadan Forandring indtræder, at man fortærer Formuen? Man kan ikke Andet end føle en vis Ængstelse ved Tanken om, at de Midler, som saaledes fra gammel Tid have været henlagte til saadanne Formaal, nu pludselig en smuk Dag ere udsatte for at forsvinde. Jeg skjønner derfor ikke rettere, end at, hvis dette Lovforslag vedtages, vil det medføre en vis Beroligelse. Det vil have den moralske Virkning at tilintetgjøre enhver Ængstelse, som nu maatte være tilstede med Hensyn til Siffringen af Universitetets fremtidige Existens. Denne Beroligelse er det under alle Omstændigheder af stor Betydning at skaffe tilveie, og det er en Beroligelse, som kan bringes alle dem, hvem Høistolens Bel ligger paasinde, uden at det koster en eneste Smule, uden at der kræves det mindste Offer til dette Niemed. Det er oplyst i Betænkningen, at man ved at henlægge en vis Formue fra den almindelige Statskasse til Universitetet ikke tager en eneste Smule fra Statskassen, men at man kun henlægger det fra en Statskasse, fra den almindelige Statskasse til en særlig Statskasse. Der er altsaa ikke Tale om, at man ved Forslaget berøver Landet Noget. Nei! Det er kun for Folket selv, der sørges ved Fyldestgjørelsen af en vis overmaade stor, betydningsfuld Fornødenhed. Der igjennem, at der henlægges visse Midler i den særlige Kasse. Egevo som det altsaa ikke koster Staten een eneste Ore derigjennem, at Midlerne henlægges i denne særlige Kasse, saaledes mister heller ikke den almindelige Statsmyndighed en eneste Smule af den Raadighed, den tidligere har udøvet over denne Formue. Det er sagt saa tidt og mange Gange, men jeg vil dog for Sikkerheds Skyld gjentage det endnu engang, at der ikke kan disponeres over een eneste Ore af den særlige Universitetsformue saa lidt som over den almindelige uden Statens Samtykke. Hvad opnaas altsaa ved Lovforslaget? Der opnaas blot dette, at man erkjender, at den Opsattelse, der har været raadende igjennem Aarhundreder i vort Fædreland, at man eengang for alle vil samle det Indbegreb af Midler, der behøves til Fyldestgjørelse af Høistolens Formaal, saaledes at Tilfredsstillelsen af dens Krav er sikret, at dette Princip bliver fastholdt, og at der ikke kan være Tale om, at der nu skal være foregaaet en Forandring i den almindelige Opsattelse i saa Henseende. Jeg skjønner ikke rettere, end at der er god Grund til ved Vedtagelsen af det foreliggende Lovforslag at fastholde den historiske overleverede Ordning og derigjennem, som sagt, yde alle dem en Beroligelse, hvem Universitetets fremtidige sikre Existens ligger paa Sinde. Jeg skal blot endnu med Hensyn til den Bemærkning, der saaldt fra den næstforegaaende ærede Taler om den Udtalelse af mig, at Anmærkninger paa Finantsloven ikke ere vel

fete af Universitetet, fremhæve, at det forekommer mig dog, at, naar en saadan Anmærkning berører Universitetet en saa stor Formue, som Tilfølsbet har været med een Anmærkning paa Finantsloven, er der god Grund til, at man just ikke ser med milde Øine derpaa. Iøvrigt kan jeg ganske henholde mig til, hvad den sidste ærede Taler (Carlson) yttede om Universitetets Opgave, hvad jeg ogsaa vil betragte som Svar paa, hvad der blev bemærket af den ærede næstforegaaende Taler om, at Udtalelser fra Universitetet ikke altid ere vel fete. Det kan ikke være Andet, end at Universitetet, der repræsenterer Videnskaben, ikke kan staa udenfor de Bevægelser, der gaa igjennem Folkene i givne Øieblikke. Naar stærke Brydninger gaa gjennem iden, naar Manderne mødes til Strid, kan Universitetet ikke blive staaende koldt og ligegyldigt overfor en saadan Kamp. Det vilde svigte sin Opgave ved at tie ved saadanne Leiligheder, saa skal det netop tale med den Frihed og Kraft, som en ærlig Overbevisning maa fremkalde, ikke lade sig holde tilbage af, at dets Udtalelser kunne støde an til den ene og den anden Side, og at man kan ville forsøge at fjerne den Magt, som staar En imod. Det kan undertiden lykkes, der findes jo Exempler paa, at det er lykkedes med brutal Magt at underkue Mandens Magt; men der er det Uheldige ved saadanne Forsøg, at, om det kan lykkes at tilintetgjøre den fri Udtalelse, saa bliver Følgen deraf vel, at der indtræder Lausehed; men denne Lausehed er et Bevis for, at nu er Livet udsuget, nu er Døden indtraadt. Jeg er derfor fuldkommen enig med den sidste ærede Taler i, at man ikke skal stille Universitetet saaledes, at det bliver afhængigt af de Stemninger, der kunne herske i ethvert givet Øieblik, men at man skal stille det saaledes, at det netop er sikret i saa Henseende. Ogsaa paa dette Omraade tror jeg, at det foreliggende Lovforslag vil have sin store og gode Betydning.

N. Rasmussen: Naar den sidste ærede Taler i Tilslutning til det ærede kongevalgte Medlem (Carlson) talte om Lærestolens Frihed, da er jeg fuldkommen enig med begge de Herrer. Det er det Sidste, jeg skal ønske, at en Lærer, navnlig en Universitetslærer, men ogsaa enhver somhelst anden Lærer, der fra sin Lærestol skal forkynde, hvad Ret er, skal paa nogen mulig Maade indskrænkes i at udtale, hvad han anser for ret og billigt. I saa Henseende ønsker jeg den størst mulige Frihed, ja, jeg siger ligefrem, at jeg deri ikke staar tilbage for nogen af de to Herrer. Det stemmer aldeles med mit Begreb om Friheden, at jeg ogsaa vil den størst mulige Frihed paa dette Omraade. Den sidste ærede Taler mente, at det foreliggende Lovforslag kun er en Fortættelse af det Princip, som har været gjældende i Aarhundreder. Jeg tror, at det ærede